

บทที่ 15

ประวัติการศึกษาในประเทศไทย

คนไทยเป็นมนุษย์ชาติจำพวกมองโกลสาขาหนึ่ง ดินฐานเดิมอยู่แถวย่านภูเขาแอลไต อันนับว่าเป็นใจกลางแห่งทวีปเอเชีย

เมื่อประมาณเวลาก่อนพุทธกาล 6,000 ปี ชาตินไทยได้พากันอพยพลงมาทางใต้และตั้งบ้านเมืองเป็นอิสระ ประเทศอยู่ในดินแดนระหว่างลุ่มแม่น้ำฮวงโหและแม่น้ำแยงซีเกียง อันเป็นประเทศจีนในปัจจุบันนี้ มีพ่อเมืองชาติเดียวกันเป็นประมุขปกครองประเทศ ในทำนองกษัตริย์เหนือกฎหมาย และครั้งกระนั้นชาติไทยยังมีนามว่า "อ้ายลาว" และนามประเทศว่า "ไทยมุง" (ไทยเมือง) นับแต่คนพุทธกาลจนถึง พ.ศ. 400 ชาตินไทยได้กระจัดกระจายจากดินเดิมไปทางลุ่มน้ำแซลวีสพวกหนึ่ง ไทยพวกนี้เรียกว่า "ไทยใหญ่" คือ "เงี้ยว" และไปอยู่ทางแคว้นตังเกี๋ยพวกหนึ่ง ซึ่งเป็นชาติญวนในปัจจุบันนี้ ส่วนอีกพวกหนึ่งเรียกว่า "ไทยน้อย" คือ "ไทยสยาม" ทุกวันนี้ ไค้อพยพลงมาอยู่ในแคว้นเสฉวน, ฉ้อ, ตลอดจนถึงแคว้นฮุนหน่า (ยูนาน) แล้วรวบรวมกันตั้งบ้านเมืองเป็นเอกราชขึ้นอีก เรียกว่าอ้ายลาว หรือประเทศเตียน (คือไท) ชาวไทยที่ตองค้อย ๆ รั้นกอยหนีความเบียดเบียนของจีนนั้น ได้มารวมอยู่ในแคว้นฮุนหน่า คือมณฑลยูนานเป็นส่วนใหญ่ และมีบางพวกไปอยู่ในดินแดนที่เป็นประเทศพม่าปัจจุบันนี้ พวกไทยได้มีการอพยพจากการถูกรุกรานของพวกจีนอีกจึงได้อพยพครั้งใหญ่ลงมาสู่ดินแดนอันเป็นเขตสุวรรณภูมิ เมื่อ พ.ศ. 888 ในปี พ.ศ. 1161 พระเจ้าเมืองแสดหลวง (มองเซียวหลวง) ได้เป็นกษัตริย์ปฐมวงศ์ครองหนองแสด เมื่อสิ้นรัชกาลพระเจ้าหลวงแสด พระโอรสขึ้นครองราชย์ต่อ ทรงพระนามว่า

พระเจ้าแสงหลวงพี (แสงโลพี) ก่อจากรัชกาลพระเจ้าแสงหลวงพี พระโอรสก็สืบ
 สันตติวงศ์ต่อไป ทรงพระนามว่าพระเจ้า "พิลอโตะ" ซึ่งประมาณว่าเป็นองค์เดียวกับ
 ขุนบรมนั่นเอง พระเจ้าแผ่นดินพระองค์นี้ทรงเป็นกษัตริย์สำคัญของไทย ทรงแผ่
 พระบรมเดชานุภาพ ขยายอาณาเขตไทยออกไปอย่างกว้างขวางจนขึ้นไปต่อกับ
 ประเทศทิเบต และลงมาจนถึงแดนสิบสองจุไทย ลุ่มน้ำโขงฝั่งเหนือ ต่อมาขุนบรม
 ได้ให้แยกย้ายกันไปปกครองนครต่าง ๆ ส่วนโอรสขุนบรมองค์ที่ปกครองแคว้น
 สิบสองปันนา ได้สร้างเมืองโยนก (เชียงใหม่) ขึ้นเป็นราชธานี เมื่อ พ.ศ. 1299
 และเสด็จขึ้นเสวยราชย์ ทรงพระนามว่า พระปฐมสุริยเทพฤไทยสุวรรณพิตร
 เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์เชียงใหม่ และนับว่าชนชาติไทยได้เหยียบย่าง
 เข้ามาในดินแดนอันเป็นสยามประเทศในครั้งนี้เป็นครั้งแรก ต่อมาในปี 1660
 ประมุขของชาติไทยประเทศโยนกทรงพระนามว่า พระเจ้าพรหม เป็นเชื้อกษัตริย์ไทย
 องค์เชียงใหม่ ได้รวบรวมกำลังขึ้นทำการต่อสู้กับพวกขอมออกจากแคว้นโยนกได้
 และตีอาณาเขตของขอมได้ตลอดลงมาถึงดินแดนลานช้าง ลานนา และแดนชะเลียง
 เป็นอันกู้อิสรภาพของไทยคืนได้อีกครั้งหนึ่ง ชาติไทยดำรงอิสรภาพในประเทศ
 ลานนามาจน พ.ศ. 1731 ถึงสมัยรัชกาลพระเจ้าชัยสิริที่ถูกพวกไทยใหญ่ ซึ่งมี
 อำนาจมากในแคว้นมอญ พยายามกองทัพเข้ามาแย่งอำนาจจักรไทยลานนา พระเจ้า
 ชัยสิริเห็นเหลือกำลัง จึงประกาศให้ชาวไทยตลอดเมืองใหญ่น้อยต่าง ๆ พากันอพยพ
 หนีออกจากเมือง แล้วพากันลงมาทางใต้แยกไปตั้งทางทิศตะวันออกและตะวันตก
 สู่ใจกลางประเทศสุวรรณภูมิ พระเจ้าชัยสิริได้เข้าตั้งอยู่ในเมืองแปบ อันเป็นเมือง
 รางอยู่ในแขวงเมืองกำแพงเพชรบัดนี้ และครั้งนี้ควรนับได้ว่าเป็นการอพยพที่เป็น
 เหตุปัจจัยให้ชาติไทยได้มาตั้งประเทศสยามขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1800 พ่อขุนบางกลางท่าว
 เจ้าเมืองบางยาง (ประมาณว่าเมืองนครไทยในจังหวัดพิษณุโลก) กับพ่อขุนผาเมือง
 เจ้าเมืองราก (ประมาณว่าเมืองศรีเทพในจังหวัดเพชรบูรณ์) ได้ร่วมคิดยกกำลัง

ไปที่เมืองสุโขทัยซึ่งเป็นมณฑลขอมได้ ชาวเมืองทั้งหลายจึงอัญเชิญพ่อขุนบางกลางท่าวขึ้นครอง เมืองสุโขทัย ทรงพระนามว่าพระเจ้าศรีอินทราทิตย์ ประกาศตั้งเป็นประเทศสยามขึ้นเป็นประเทศเอกราชนับแต่กาลนั้นมา และคงยังรักษาอิสรภาพได้ตลอดจนทุกวันนี้

การศึกษาประวัติศาสตร์ของกรก่อกองประเทศไทย ตั้งแต่สมัยโบราณนี้ ทำให้เราสามารถเข้าใจและมองเห็นความคลี่คลายขยายตัวของเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อจะได้นำแนวความคิดอันก่อให้เกิดเหตุการณ์เหล่านั้นมาเป็นเครื่องปรับปรุง และดำเนินงานต่อไป ในทางการศึกษา เราจำต้องศึกษาถึงประวัติและความคลี่คลายขยายตัวในแนวความคิดอันก่อให้เกิดอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจถึงความเป็นมาอันจะเป็นเครื่องชี้ทางของความ เป็นไปที่จะมีมาในอนาคตด้วย เพราะการศึกษาย่อมจะมีอิทธิพลโดยตรงต่อชีวิต และความเป็นอยู่ของคนในชาติอย่างชัดเจน

การศึกษาไทยสมัยโบราณ เราทราบดีแล้วว่าคนไทยอพยพมาจากตอนใต้ของจีนจากความสัมพันธ์กับจีนทำให้เราได้รับอิทธิพลของจีนมาบ้าง ครั้งเมื่อคนไทยได้อพยพเข้ามาอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิก็ได้พบกับศาสนาพราหมณ์ ซึ่งเข้ามาเผยแพร่อยู่ในดินแดนแถบนี้มาก่อนแล้ว คนไทยจึงได้รับศาสนาพราหมณ์มาแต่ครั้งนั้น พร้อมทั้งวัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ตลอดจนความรู้สึกรักชาติก็ตามแบบอินเดีย ผู้เป็นผู้นำศาสนาพราหมณ์เข้ามาเผยแพร่นี้คือ ศาสนาพุทธเข้ามาตั้งมั่นอยู่ในดินแดนสุวรรณภูมิ หลังจากที่ศาสนาพราหมณ์ได้เข้ามา ศาสนาพุทธที่เข้ามาในดินแดนสุวรรณภูมิ โดยทางตรงนั้นเป็นพุทธศาสนาเถรวาท โดยแบ่งเป็นสองสายคือ สายหนึ่งเข้าสู่ทางภาคเหนือและภาคกลางของไทย (ในปัจจุบัน) และลงไปจนถึงนครปฐมและราชบุรี อีกทางหนึ่งจากฝั่งตะวันออกของอินเดียเข้ามาทางตะกั่วป่า พังงา และข้ามไปยังไชยา

และนครศรีธรรมราช ส่วนลัทธิมหายานนั้น เข้ามายังดินแดนสุวรรณภูมิทางอ้อม คือเข้าไปในทิเบต จีน แล้วจึงวกลงมาทางทิศเหนือของดินแดนสุวรรณภูมิอีกทีหนึ่ง พุทธศาสนาลัทธิหินยานใช้ภาษาบาลีเป็นเครื่องมือสำหรับการเผยแพรศาสนา ส่วน ลัทธิมหายานและศาสนาพราหมณ์ใช้ภาษาสันสกฤตเป็นสื่อภาษาทั้งสองนี้จึงเข้าปะปน กับภาษาของคนพื้นเมือง ตลอดจนถึงภาษาไทยของคนไทยที่อพยพเข้ามาในดินแดน แถบนี้ในตอนหลังด้วย

ศาสนาทั้งสองนี้มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิต และการให้การศึกษาแก่คน ไทยในระยะต่อมาอีกเป็นอันมาก โดยเฉพาะในเรื่องจริยธรรม ความรู้สึกนึกคิด ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และศิลปกรรม เป็นต้น

การศึกษาศัมัยอาณาจักรลานนาไทย หรือล้านนาไทย (ภาษาบาลีเรียกว่า ศรีสัตนาคนหุต) ลานนาไทยหมายถึงดินแดนทางภาคเหนือของประเทศไทยทั้งหมด พระเจ้าเม็งรายได้สร้างเมืองเชียงใหม่ขึ้นเป็นราชธานีของอาณาจักรลานนา กษัตริย์ที่สืบสายจากพระเจ้าเม็งรายมีหลายพระองค์ด้วยกัน แต่ละองค์ย้ายราชธานี ไปตั้งเมืองเชียงแสนบ้าง เชียงรายบ้าง อาณาจักรลานนาไทยมีความรุ่งเรืองด้วย ศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่งมาแต่โบราณ แม้ในปัจจุบันบ้านเมือง หมู่บ้าน และวัดวา- อารามมากมาย ยังมีระเบียบแบบแผนทางวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศิลปกรรมที่มีค่า อยู่ไม่น้อย เช่น

- ประเพณีสงกรานต์ ทางล้านนาไทยเรียกว่า ปีใหม่
- ประเพณีลอยกระทง ทางล้านนาไทยโบราณเรียกว่าพิธีจองเปรียง หรือลอยโคม
- ประเพณีบวชพระเณร ทางล้านนาไทยเรียกว่าปอยน้อย
- ประเพณีแต่งงาน ทางภาคเหนือเรียกว่ากินแขก

ประเพณีอ่องขวัญ เรียกขวัญ ปัจจุบันเรียกว่า บายศรี ทางอีสาน เรียกว่า ผูกแขน ทางลานนาไทยมีคำเรียกขวัญ ซึ่งแต่งไว้เป็นคำร่ายอย่างไพเราะ เวลาถึงงานประเพณีสงกรานต์ ปีใหม่ ทางภาคจะนำเครื่องสักการะไปคำหัว หรือ ขอขมาคารวะผู้ที่ตนเคารพนับถือ เพื่อขอพรจากท่าน คำให้พรนี้กล่าวเป็นคำไหวหาคำร่ายที่คนโบราณแต่งไว้

ในก้านศิลปกรรมนั้น ทางลานนาไทยมีศิลปะหลายอย่างที่เชิดหน้าชูตาประเทศอยู่เวลานี้ เช่น การทำเครื่องเงิน เครื่องเงิน บ้านวัวลาย ประติมากรรม เชียงใหม่ อ.เมือง จังหวัดเชียงใหม่ การทำร่ม บ้านบ่อสร้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่

การทำประสาทรหรือศพของเจ้านายและคฤหบดีที่บ้านสวนคอก อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน การทำผ้าไหม การแกะสลักลวดลายต่าง ๆ เช่น รูปประติมากรรมของวิหารลายคำ วัดพระสิงห์ เชียงใหม่

การแกะสลักบานประตูวิหารวัดภูมินทร์ จังหวัดน่าน ซึ่งมีอายุเก่าแก่ 400 กว่าปีมาแล้ว และเป็นศิลปะที่สวยงามมาก มีค่าหาชมิได้ในปัจจุบันนี้

การศึกษาสมัยลานนาไทย "วัด" เป็นผู้จัดการศึกษา มีพระเป็นครูสอน ครูที่สอนในสมัยนั้นมี 3 ประเภท คือ เจ้าอาวาสทำหน้าที่ครูใหญ่ พระที่มีพรรษาสูงกว่า 5 พรรษาขึ้นไป สอนพระภิกษุ และพระที่มีพรรษาน้อย สอนเด็กวัด เป็นต้น

การศึกษาสมัยกรุงสุโขทัย ในระยะเริ่มแรกคือสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ เวลาส่วนใหญ่ใช้ไปในการทำศึกสงคราม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการศึกษาที่จริงจัง น่าจะศึกษาเกี่ยวกับวิชาของลูกผู้ชาย เช่น มวย กระบี่กระบอง เพลงอาวุธชนิดต่าง ๆ มากกว่าอย่างอื่น ในเวลาที่สงบจากการทำสงครามก็มาทำการเพาะปลูก หรือ

ประกอบอาชีพที่ตัวเองถนัด ในสมัยนั้นมีวังและวัดเป็นศูนย์กลางแห่งชุมชน สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนมีส่วนสัมพันธ์กับวัดและวัง สำนักเรียนมีสองแห่งคือวัดเป็นสำนักเรียนของบรรดาบุตรหลานขุนนาง และราษฎรทั่วไป มีพระเป็นผู้สอน อีกแห่งคือสำนักราชบัณฑิต สอนแต่เฉพาะเจ้านายและบุตรหลานข้าราชการเท่านั้น ในสมัยพ่อขุนรามคำแหง กรุงสุโขทัยมีความเจริญรุ่งเรืองมาก พระองค์ได้ขยายอาณาเขตออกไปอย่างกว้างขวาง มีการส่งเสริมทั้งทางค่านาชีพและทางค่านาศาสนา

ในปี พ.ศ. 1826 พระองค์ทรงประดิษฐ์อักษรไทย และได้อสอนให้แก่ข้าราชการในราชสำนักเอง และก็ยังสอนประชาชนที่ได้ไปประชุมหรือฟังธรรมะที่พระแท่นมณีคศิลาอาสน์ นอกจากภาษาไทยแล้วก็คงจะมีการศึกษาภาษาบาลี เพื่อให้สามารถศึกษาพุทธศาสนาที่ทรงโปรดให้นำเข้ามาจากลังกาอีกด้วย ทางค่านาอาชีพก็ได้มีการนำเอาช่างปั้นด้วยขาม เครื่องปั้นดินเผา มาจากประเทศจีน มาตั้งเตาเผาที่สวรรคโลก คนไทยสมัยนั้น มีการเรียนรู้ทั้งทางค่านาช่างฝีมือและการค้าขายจากคนจีนอีกด้วย

การศึกษาไทยสมัยพระมหาธรรมราชาลิไทนั้น อิทธิพลของพราหมณ์เริ่มเข้ามาปะปนกับพุทธศาสนามากขึ้น เพราะพระองค์ทรงมีพระสนมเอกคนหนึ่งเป็นบุตรของพระศรีมโหสถชื่อ นพมาศ พระศรีมโหสถเป็นพราหมณ์ รับราชการเป็นตำแหน่งปุโรหิต ในสมัยพระมหาธรรมราชาลิไท ความคิดอันทางศาสนาพราหมณ์ได้แพร่เข้าไปในราชสำนัก มีการนำเอาพิธีต่าง ๆ ของพราหมณ์เข้ามาปะปนในราชพิธีของไทย เป็นต้นว่า พระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ เป็นต้น นางนพมาศเป็นผู้มีความรอบรู้ทางวิชาการต่าง ๆ มาก จนได้รับพระราชทานนามว่า ท้าวศรีจุฬาลักษณ์ เพราะว่ารับราชการมาด้วยดี พระมหาธรรมราชาลิไท ทรงเป็นนักปราชญ์ รอบรู้ในพระธรรมวินัย ทรงเลื่อมใสในพุทธศาสนา พระองค์ได้ทรงแบ่ง

การปฏิบัติของพระภิกษุสงฆ์ออกเป็น 2 ฝ่าย คือ คามวาสี คือพระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ที่วัด และอรัญวาสี คือพระภิกษุสงฆ์ที่ออกธุดงค์ นอกจากนั้นพระองค์ยังได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือไตรภูมิพระร่วงขึ้น บรรยายถึงโลกนรก โลกมนุษย์ และโลกสวรรค์ เป็นพระราชนิพนธ์ร้อยแก้ว เพื่ออบรมราษฎรให้ละเว้นความชั่ว ประพาศแต่ความดี ซึ่งจัดว่าเป็นการให้การศึกษาด้านจริยศึกษาแก่ประชาชนอย่างดียิ่ง อย่างหนึ่งในสมัยนั้น ส่วนนางนพมาศ ได้แต่งหนังสือคำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์ โดยกล่าวถึงพระราชพิธีจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ พิธีทางพระพุทธศาสนา เช่น พระราชพิธีจองเปรียง ลอยกระทง และพระราชพิธีวิสาขะ นอกจากนั้นยังได้นำเอาวิชาช่างเย็บปักถักร้อย การประดิษฐ์สิ่งของหัตถ์งดงามมาเผยแพร่และอบรมสั่งสอนแก่ข้าราชการบริพารให้มีความรู้

การศึกษาของไทยสมัยโบราณ จัดให้กับผู้ชายเท่านั้น ใ้วัดเป็นสถานศึกษาสำหรับคนทั่วไป ส่วนเจ้านายก็ศึกษาจากสำนักราชบัณฑิต ทางด้านจริยศึกษาก็ยึดหลักปฏิบัติตามหลักของพุทธศาสนา ทางด้านพุทธศึกษาก็มุ่งสอนให้เขียนภาษาไทยและภาษาบาลี ทางด้านพลศึกษาก็มุ่งฝึกอาวุธเพื่อป้องกันชาติ ส่วนเรื่องหัตถศึกษา ก็มีการทำงานเพื่อเลี้ยงชีพของตนเอง มีการสั่งสอนภายในครอบครัวเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาของผู้หญิง มักจะได้รับการศึกษาจากครอบครัวของตนเอง หรือครอบครัวของญาติหรือส่งไปเรียนในรั้วในวัง การศึกษาของผู้หญิงส่วนใหญ่ไม่ใช่เป็นการให้เรียนอ่านและเขียน แต่ให้ฝึกหัตถวิชาแม่บ้าน เช่น การทำครัว ทำขนม มวนบุหรี่ และจับพลู แต่ในตระกูลขุนนางชั้นสูง เด็กผู้หญิงบางคนก็มีโอกาสได้เรียนอ่านหนังสือคล้ายเหมือนกัน

การศึกษาในประเทศไทยได้วิวัฒนาการขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการปรับปรุงการศึกษาให้เป็นระเบียบ

แบบแผนเหมือนประเทศต่าง ๆ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการจ้างชาวอังกฤษมาสอนหนังสือแก่ เจ้าฟ้า และเจ้านายในวัง ระหว่างสอนหนังสือครูชาวอังกฤษได้แต่งแบบเรียนภาษาอังกฤษ เช่น แบบสอนอ่าน สอนการแต่งประโยค สอนการแปลไทยเป็นอังกฤษ ไวยากรณ์ และการแต่งจดหมายภาษาอังกฤษ นอกจากนั้นยังได้วางหลักสูตรให้แก่โรงเรียนราชกุมาร และโรงเรียนราชกุมารี ซึ่งเป็นโรงเรียนหลวงสำหรับเจ้านายฝ่ายชายและเจ้านายฝ่ายหญิง

จะเห็นได้ว่าแนวทางการจัดการศึกษาในสมัยนั้น จัดตามแบบของประเทศอังกฤษ ในวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ.2435 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ ที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ มีนายเชอกรีนรอก ชาวอังกฤษเป็นอาจารย์ใหญ่ นายเชอกรีนรอก ลาออกได้มีชาวอังกฤษผลัดเปลี่ยนกันมาเป็นอาจารย์ใหญ่แทน การจัดการฝึกหัดครูก็ได้รับรูปแบบมาจากอังกฤษ นอกจากมีชาวอังกฤษเขามาร่วมบริหารการศึกษาในประเทศไทยแล้ว คนไทยที่ได้เดินทางไปเล่าเรียนอยู่ในประเทศอังกฤษได้นำแนวทางการจัดการศึกษาแบบอังกฤษเข้ามาเผยแพร่ในประเทศไทยด้วย

ในปี พ.ศ.2441 ได้มีการจัดตั้งโครงการศึกษา ตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ พระยาวิสุทธ สूरียศักดิ์ อัครราชทูตพิเศษประจำราชสำนักอังกฤษในสมัยนั้นเป็นผู้จัด

ในปี พ.ศ.2475 ได้มีการจัดแผนการศึกษาชาติ โดยแยกการศึกษาออกเป็น 2 แผนก คือ

- สามัญศึกษา
- วิสามัญศึกษา

การศึกษาเน้นหนักในเรื่อง พุทธิศึกษา จริยศึกษา และพลศึกษา

ปี พ.ศ.2494 แผนการศึกษาชาติได้จัดแบ่งโรงเรียนมัธยม คล้ายกับการจัดโรงเรียนมัธยมในประเทศอังกฤษ

ประเทศไทย

1. มัธยมวิสามัญศึกษา
2. มัธยมอาชีวศึกษา
3. มัธยมสามัญศึกษา

ประเทศอังกฤษ

1. Grammar Secondary School
2. Technical Secondary School
3. Modern Secondary School

โรงเรียนมัธยมวิสามัญศึกษา หรือ Grammar Secondary School ในประเทศอังกฤษ เรียนเน้นหนักทางด้านวิชาการ

โรงเรียนมัธยมอาชีวศึกษาหรือ Technical Secondary School ในประเทศอังกฤษ เรียนวิชาชีพ

โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา หรือ Modern Secondary School ในประเทศอังกฤษ เรียนวิชาสามัญต่อจากระดับประถมศึกษา

อิทธิพลที่ประเทศไทยได้รับจากการจัดการศึกษาของอังกฤษ

1. ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ใช้ชาวอังกฤษเป็นที่ปรึกษากระทรวงธรรมการ คือ นาย คับเบ็ลยู ยี จอห์นสัน และเซอร์โรเบอรัท มอแรนต์ ได้วางหลักสูตรของโรงเรียนราชกุมารและโรงเรียนราชกุมารี

2. ใช้ตำราเรียนของอังกฤษ เช่น คำวาคณิตศาสตร์ใช้ของ Hall and Steven

3. จ้างชาวอังกฤษมาสอนในโรงเรียนระดับมัธยม เช่น โรงเรียนสวนกุหลาบ เพชรินทร์ เป็นต้น
4. ก่อนการจัดตั้งโรงเรียนมัธยมแบบประสม ได้ส่งผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานไปดูกิจการโรงเรียนมัธยมแบบประสมที่ประเทศอังกฤษ
5. การไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ ผู้ที่ได้ไปศึกษาต่อบางคนกลับมารับราชการในกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการไปศึกษามาปรับปรุงการศึกษาในประเทศไทยด้วย

แนวการจัดการศึกษาของไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าฯ ถึงสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ พูดได้ว่าเป็นการจัดการศึกษาตามแบบอังกฤษ และแนวการศึกษาในสมัยต่อมา ได้รับอิทธิพลจากประเทศฝรั่งเศสและประเทศสหรัฐอเมริกาตามลำดับ